

Excelenței Sale, Domnului Prim Ministru al României Dacian Cioloș,

Stimate Domnule Prim-Ministru,

Am urmărit cu mult interes discursul dumneavoastră din Parlament, din data de 11 aprilie, referitor la reforma administrației. Un discurs obiectiv, ferm și lucid, așa cum demult îmi doream să aud de la tribuna Parlamentului. În calitate de cetățean al României, în calitate de licențiat în Științe Umaniste, cu specializarea în Administrația Publică, și, nu în ultimul rând, în calitate de candidat la postul de primar al Aradului, mă alătur din toată inima ideii de reformare a administrației publice. O spun și eu, încă dinainte de campanie, că **lupta anticorupție trebuie să aibă ca scop nu doar schimbarea și pedepsirea vinovaților, ci și schimbarea regulilor, reformarea sistemului**. Actualul sistem tolerează, ba chiar instituționalizează corupția, perpetuând și întărind garnitura **baronilor politici**, care mențin partidele politice pe o linie antidemocratică.

Ca arădean, cred că unul dintre cazurile ideale de studiu pentru actuala stare de fapt a sistemului politic și administrativ local este chiar județul Arad. Acest sistem i-a permis actualului primar al Aradului să se mențină la putere în ultimii patru ani cu o legitimitate de nici 25% și să exercite în toți cei 12 ani de mandat o influență uriașă și nefastă chiar la nivel național. Legislativul municipal a devenit o simplă anexă a executivului, același lucru urmând să se petreacă și cu legislativul județean, în cazul menținerii actualului sistem. Filialele județene ale partidelor politice conduse de astfel de baroni politici nu mai sunt spații ale democrației de tip liberal, ci feude ale abuzului și bunului plac, în care promovarea și retrogradarea nu au la bază criterii transparente și competențe certe și nici nu urmăresc împlinirea interesului public. Practic, totul e în mâna baronului: accesul în Parlament și în administrația centrală, chiar și în funcții de ministru, secretar de stat sau de consilier personal în cabinetele acestora, de directori de companii sau regii naționale și de membri ai consiliilor de administrație ale acestora, numirea directorilor de deconcentrate și a tuturor celor care conduc regiile și companiile locale, selectarea ferițiților câștigători ai concursurilor și licitațiilor locale, ba chiar și primării și consilierii din județ sau cei care administrează întregul județ.

Consecințele unei astfel de politici, ale unei astfel de administrații, sunt dezastruoase pentru cetățeni. M-aș bucura să veniți odată aici, la noi, și să participați la o consultare cu toate forțele politice și civile responsabile pentru a constata cum a decăzut acest oraș, care era supranumit cândva "Mica Viena". Dacă-mi acceptați invitația, indiferent când, și indiferent dacă voi fi un simplu pastor și om de afaceri creștin sau primarul orașului, va fi o onoare pentru mine să vă conduc și să vă arăt concret unde se poate ajunge dacă nu ne oprim și nu schimbăm radical paradigma. Vă asigur că voi organiza o dezbatere reală, care să îi cuprindă pe toți actorii relevanți ai spațiului politic local și ai societății civile din Arad, o dezbatere pliată pe pilonii

dezirabilei reforme și pe mutațiile nefericite generate de anihilarea democrației locale și a sistemelor de tip *checks and balances*. O dezbatere pe care am și inițiat-o pentru această campanie, inspirată din inițiativa generoasă a unui portal media arădean, www.specialarad.ro, despre bolile și suferințele orașului nostru.

Stimate domnule Dacian Cioloș,

am înțeles că doriți să inițiați o dezbatere a celor trei strategii prezentate pe cei trei mari piloni: funcția publică, administrația publică centrală și administrația publică locală, cu scopul ca în luna iunie să prezentați un pachet de propuneri legislative care să poată fi adoptat până la vacanța parlamentară din vară, pentru ca în a doua jumătate a anului să înceapă implementarea acestuia. Permiteți-mi să vă adresez această scrisoare tocmai în acest scop, scrisoare în care îmi pun toată încrederea, știind că, urmărind amândoi scoaterea Aradului și a României din acest marasm, veți lua în considerare propunerile și argumentele mele și le veți supune spre dezbatere la nivel național, așa cum și eu o voi face aici, la nivel local.

În misiunea de pastor, m-am întâlnit, nu o data, cu mariile tragedii provocate în viața oamenilor de proasta coordonare și administrare a vieții obștești.

Am văzut oameni murind cu zile, am văzut familii sărăcind, familii disperate, am văzut cum se pierd copii buni și talentați în lipsa șanselor și a oportunităților care ar trebui să definească un pol de dezvoltare, un oraș modern în evoluție. De ani de zile mă uit în jur cu stupoare, întrebându-mă “*De ce? Cum s-a ajuns aici?*”.

În tripla calitate de pastor și de licențiat în sociologie-psihologie și în Științe Umaniste, cu specializarea Administrație Publică, am avut față de mulți dintre concetățenii și contracandidații mei un mare avantaj: bagajul necesar de cunoștințe, experiențe și informații pentru a studia și aprofunda cauzele care au stat la baza acestui fenomen.

Astfel,

- prima mea propunere pentru reforma sistemului politic și administrativ la nivel local este de- a **limita mandatele primarilor și președinților de consilii județene la cel mult doua mandate, care pot fi și consecutive.**

Consider că mandatele celor care sunt aleși să conducă un executiv local, fiind principali ordonatori de credite, trebuie tratați exact la fel cum e tratat și președintele României, în ideea exprimată foarte bine și de către Comisia de la Veneția de a evita transformarea acestor demnitari în veritabili “*monarhi republicani*”, ceea ce la noi este

deja consacrat, din nefericire, în formula arhicunoscută și uzitată de “**baroni locali**”. Nu mai vorbesc de imperativul, tot democratic, de a evita dominația unui partid sau a unui personaj politic, precum și, mai ales, de a nu consacra idea, deosebit de periculoasă, că cineva este irepetabil și de neînlocuit într-un *establishment* politic. Sper că România a depășit definitiv întunecata etapă a genialului conducător și a mâinii-forte fără de care nu se mișcă lucrurile.

Un alt motiv pentru propunerea de limitare a mandatelor este rezumat cel mai bine de Lord Acton, cel supranumit “magistratul istoriei”: “**puterea tinde să corupă, iar puterea absolută corupe în mod absolut.**”

Consecințele, după cum spuneam, eu le văd cu ochiul liber aici, nevoia de schimbare și de introducere în circuitul public, la vârf, a unor idei proaspete și a unor lideri noi fiind mai pregnantă ca niciodată în orașul de pe Mureș. Nu cred că trebuie să vă spun că primăria reprezintă “inima” unui oraș, iar dacă aceasta nu este sănătoasă și nu funcționează corect toate celelalte “organe” ale orașului sunt expuse îmbolnăvirii, degradării și colapsului. Iar pentru ca inima să nu se îmbolnăvească e foarte important **să schimbăm ceea ce este de schimbat** în viața noastră. În politică, în democrația de tip liberal, aceasta nu se poate face doar printr-un vot liber, ci și prin reguli prin care, pe de o parte, să creștem competiția, nu să o îngădăm sau să o descurajăm, iar pe de altă parte să creștem legitimitatea și responsabilitatea aleșilor, nu să le restrângem.

Pentru mine, unul, e cât se poate de limpede că limitarea la doua mandate e imperativă în România de azi. Ar fi una dintre cele mai bune premise pentru reușita reformei pe care ați propus-o și pentru a stabili, așa cum ați spus, “**o relație sănătoasă și transparentă între responsabilitatea administrativă, pe de o parte, și responsabilitatea politică în funcția publică, pe de altă parte**”.

Închei cu argumentele care susțin această propunere, angajându-mă ca, în cazul alegerii mele, să renunț la funcția de primar chiar și după două mandate apreciate de către electorat, dacă legislația nu va fi modificată până atunci în sensul propus de mine. Sincer, consider că, după două mandate de succes, un primar bun poate fi de mare folos la un nivel superior, în Consiliul Județean, în Parlament sau chiar în Executivul României. Într-o țară în care ultimii doi președinți vin chiar din astfel de poziții consider că ceea ce e de demonstrat aici a fost deja demonstrat!

A doua propunere ține de

- **modificarea statului aleșilor locali**, iar aici mă refer în mod special la faptul că în data de 30 iunie 2006 articolul 9 al Legii 393/ 28.09.2004, privind statutul aleșilor locali, a fost modificat prin adăugarea punctului h) la alineatul 2, care prevede: “ *[calitatea de consilier local sau de consilier județean încetează de drept înainte de expirarea normală a mandatului în cazul ...] pierderea calității*”

de membru al partidului politic sau al organizației minorităților naționale pe a cărei listă a fost ales”.

Acest singur alineat, **neconstituțional** – după mine, produce un rău imens României, conferind putere absolută “baronilor” locali. Astfel, funcția de ales al cetățenilor a fost golită de sens și conținut, consilierii locali sau județeni devenind exclusiv aleși ai partidului, adică ai baronului politic care dispune de partidul respectiv, de fapt simple marionete întoarse cu cheița de partid. **Cea mai simplă evaluare a activității consiliilor locale din ultimii 10 ani va releva că actele consiliilor locale (hotărârile) sunt luate, în proporție de peste 90%, la inițiativa primarului sau a președintelui de consiliu județean. Iar asta se întâmplă în toate cele peste 3300 de U.A.T.-uri din țara noastră.** Vi se pare normal acest lucru, stimate domnule prim-ministru?!

Dacă adăugăm la acest aspect și slaba remunerație a consilierilor, respectiv lipsa oricărui stimulent pentru președinții și vicepreședinții comisiilor din aceste legislative locale (spre deosebire de celelalte țări din Uniunea Europeană), avem un tablou sinistru al baronului local și al puterii sale de a face și desface în comunitățile pe care ajung să le stăpânească, nu să le reprezinte și să le slujească.

Sisteme de *checks and balances*?! De aici, de la Arad, vă asigur că așa ceva nu există în România locală, domnule prim-ministru!

Strâns legată de aceste aspecte este și a treia propunere:

- **deschiderea listelor electorale printr-un vot preferențial pe listă, de pildă.**

Acest lucru ar stimula și întări competiția și procesele democratice din sânul partidelor, dar ar oferi și un plus de legitimitate și responsabilitate aleșilor locali, asigurând premise mult mai bune pentru acele aranjamente instituționale democratice, la care m-am referit deja în câteva rânduri, cunoscute ca sisteme de tip *checks and balances*. Sisteme cruciale pentru o democrație de tip liberal.

Nu putem forța legea electorală să rezolve racilele sistemului politic în general, dar putem măcar să avem grijă ca ea **să nu devină o piedică în calea reformei politice și administrative**, atât de necesară la ora actuală în România.

Legea electorală, așa cum este gândită acum, duce inevitabil la presiunea de a-ți asigura un loc cât mai sus pe listă, lucru care se traduce în realitate prin relații clientelare cu liderul de partid, iar asta de cele mai multe ori pe considerente financiare, oculte și netransparente, nu pe cele cu adevărat politice, nemaivorbind de cele profesionale și morale.

Consecința introducerii votului preferențial pe liste ar dizolva puternic actuala stare de fapt. **Eligibilitatea pe listele partidelor nu ar mai fi dictată de interesele și jocurile de culise ale partidelor, ci de electorat (inclusive de cel din interiorul partidelor)**, candidații fiind obligați să își susțină ideile și propunerile în campanii electorale interne și chiar în rândul electoratului, în comunitate, fiind nevoiți să devină cât mai cunoscuți, ceea ce ar duce la o echilibrare a jocului politic din interiorul partidelor și la o democratizare reală a legislativelor locale. Toate democrațiile în care se utilizează acest tip de vot arată că votul preferențial pe liste este unul cât se poate de viabil. Vorbim de Belgia, de Suedia, țări democratice serioase, dar și de majoritatea statelor foste comuniste din jurul nostru: Cehia, Slovacia, Slovenia sau țările baltice, care folosesc acest sistem de vot. Trebuie să recunoaștem că aceste țări merg bine și politic și economic, iar eu asta îmi doresc, atât pentru Arad, cât și pentru România.

Următoarea propunere își are rădăcinile în Franța, o țară pe care o cunoașteți foarte bine, fiind - sunt convins - familiarizat cu conceptul și cu practica respectivă, iar asta cred că ar ajuta mult la implementarea unei legi similare în România. Eu cred că puteți fi chiar garantul unei propuneri legislative cât mai potrivite și mai apropiate de modelul francez.

Ma refer aici la

- **democrazia de proximitate**, la o lege chiar a democrației de proximitate, care să asigure și să forjeze o participare cât mai activă a cetățenilor la deciziile administrațiilor publice locale.

Trebuie să înlocuim mentalitatea de “*ni se dă, ni se ia*” cu mentalitatea “**facem și obținem**”. Axată pe cei trei piloni - ai dezvoltării economice, ai mediului și ai coeziunii sociale - având ca prioritate obiectivul diversității sociale, democrația de proximitate ar duce la o întărire a solidarității civice și la accelerarea regenerării urbane, la o regenerare urbană în concordanță cu aspirațiile și interesele cetățenilor. Imperativele transparenței, concertării și participării cetățenilor la luarea deciziilor publice trebuie să stea la baza unui **just echilibru între nivelul local și cel național**. Exigențele cetățenilor trebuie să capete formă și conținut nu doar în petiții și cereri, ci, mai ales, în mecanisme de concertare și de participare, pe care eu, unul, m-am angajat, prin programul meu politic, să le asigur la Arad, chiar și în absența unei legi specifice. Sper ca o astfel de experiență să fie un model de bună practică, care să stea la baza unei legi românești a democrației de proximitate.

Singur, aparatul administrativ nu poate fi eficient. Administrația publică nu este și nu trebuie să devină doar forma de expresie a unei politici de vârf, un buzdugan în mâna politicienilor, un element static și rigid de transpunere a unor directive și **nu trebuie sub nici o formă să devină un instrument coercitiv**. Un bun sistem administrativ local trebuie să fie **flexibil, dinamic și fluid**, să țină în permanență clasa politică conectată la nevoile cetățenilor. Un bun aparat administrativ e cel care are și rolul de mediator între

politic și civil, între local și național, între rural și urban, între cartier și oraș, între centru și periferie, între om și stat.

Sincer, nu știu dacă are vreun rost să argumentez prea mult și să mă întind cu argumente sau critici la ultimele mele propuneri. Ultime, dar cel puțin la fel de importante ca primele. Vorbesc, desigur, de ceea ce experimentăm astăzi, niște aberații legislative care ne îndepărtează și mai mult de la ceea ce ar trebui să însemne democrația de tip liberal. Actuala lege a finanțării partidelor politice, la fel cu cea a alegerilor locale, într-un singur tur de scrutin, frizează absurdul și întoarcerea în timpuri pe care nu ar mai trebui să le repetăm niciodată. Ceea ce se întâmplă astăzi este revoltător, practic, tot ceea ce i-a adus la putere pe actualii baroni fiind interzis. Independenței, candidații partidelor mici sau noi, locale sau naționale, au șanse minime, totul fiind gândit și aranjat pentru maximizarea șanselor celor în funcție și pentru minimizarea celorlalți.

Consecințele perpetuării unor astfel de mutații sunt dezastruoase, revenirea la două tururi și eliminarea discriminărilor și a parti-pris-ului în competiția politică fiind urgențe de maximă prioritate. La care aș adăuga - poate ca element exotic pentru unii, dar nu mai puțin salutar pentru situația în care se află astăzi țara și democrația noastră – instrumentul de *recall*, adică posibilitatea ca cetățenii să își poată revoca aleșii în cazul unor abuzuri și derapaje grave. Într-o politică serioasă și într-o democrație reală justiția trebuie încurajată și la vot, nu doar în instanță, și în fața cetățeanului activ, nu doar în fața judecătorului.

Absența a tot ceea ce am scris aici descrie o administrație coruptă, abuzivă, ruptă de interesele reale ale cetățenilor, nelegitimă. Tot ceea ce am arătat că lipsește lipsește cu bunăștiință, scopul sistemului fiind întărirea poziției și puterii baronilor politici, sporind corupția, abuzul, arbitrariul. Modificarea din 2006 a legii statutului aleșilor locali a fost făcută pe sub masă, în urma unei înțelegeri transpartinice, la fel ca modificarea din 2011 și menținerea ei în 2015 care au transformat alegerile locale în simple exerciții de ridiculare a democrației, a competiției politice și a schimbării în bine.

Dacă ar fi să descriem în metafore tari ceea ce se petrece astăzi în sistemul administrativ și politic local am scrie "**corupție la putere**", "**libertate (inclusive economică) sub radical**" și "**justiție într-un colosseum cu pâine ieftină în tribune și cu circ sângeros în arenă**".

Trist, deprimant, nu-i așa?!

Domnule prim-ministru,

Eu, unul, am mare încredere în bunăvoința dumneavoastră. Iată de ce consider că, dincolo de orice calcul și interes electoral, trebuie să mă alătur inițiativei pe care ați

lansat-o. La care, neapărat, să adăugăm aceste propuneri. Fără de care orice ajustare a funcției publice ar deveni pur decorativă. Și inutilă. Contați pe mine, vă rog, așa cum și eu contez pe dumneavoastră!

Cu deosebită considerație,

Samuel Caba